

Frank McCourt: persona, professor, escriptor

Frank McCourt
El professor
Edicions Bromera, Alzira, 2006
317 pàgs.

«El millor autoretrat d'un professor que s'ha escrit mai». Aquestes paraules extretes del diari *Los Angeles Times* són escaients, tot i que insuficients per a referir-se a l'última obra de Frank McCourt. *El professor* és un relat que fica cullerada en molts temes i regira molts sentiments. L'experiència de docent a Nova York n'és l'eix. Aquesta, però, podria ser una entre mil, inclosa la infantesa dissortada viscuda a Irlanda i les peripècies per guanyar-se la vida i fer-se professor, en arribar als Estats Units amb només trenta anys i fet un pelacanyes. Així doncs, la història de la immigració cap a l'*American Dream* hi és en tot moment i, de manera indèstria, el procés de construcció i de creixement personal d'algú que no es pot desempallegar del complex d'inferioritat que li encomana el seu origen misèrrim i la seua condició d'immigrant. I en darrer lloc, el seu apropament tardà i tortuós a la literatura i a l'ofici d'escriure. Fins ací, doncs, res d' excepcional. El pessic de gràcia que hi posa McCourt és, al capdavant, una qüestió de caràcter i de geni que es concreta en com i quan narra totes aquestes experiències i sentiments. L'aula és el lloc i la manera, sota la insistència dels adolescents que miren de sortejar la classe de gramàtica i fer-li-la petar a aquest *profe* novell que encara haurà de maldar alguns anys per guanyar-se l'atenció i el respecte d'aquesta colla d'adolescents ingovernables.

En aquest recorregut de trenta anys de docència, assistim a una munió d'anècdotes, algunes carregades d'humor, altres de tendresa —cap als seus alumnes—, però també de tristesa, aflicció, ràbia... Perquè l'home no viu només de floretes, oi? I és just açò el que ens recorda McCourt amb l'alè positiu que transmet l'obra.

Al llarg de la seua carrera, McCourt se les coneix de tots colors, i pelatge. Comença de professor de llengua en un institut tècnic i professional dels suburbis novaiorquesos i, després de vuit anys, fart d'omplir-se la closca del brogit de l'aula, gràcies a un màster en literatura anglesa, comença a fer classe de professor ajudant a l'Escola Pública Universitària de Nova York. Aquesta experiència universitària, però, només va durar un any. La reticència de McCourt de grimpar amb doctorats per l'arquitectura universitària li va impedir fer-hi carrera. I un altre cop a tastar la fel dels instituts tècnics, encara un parell més d'estil semblant al primer, fins arribar a l'Institut Stuyvesant, el millor dels instituts bons de la ciutat, «el Harvard dels instituts», on va impartir, a més de classes de llengua, de creació literària, i on va finalitzar el seu periple docent. Abans d'arribar a l'últim centre, però, McCourt va fer un parèntesi dublinès per traure un doctorat al Trinity College, sota la insistència de la seua dona per tal que ascendira graons. No hi reeixí, però. En part, per la caterva d'emocions que es desfermen al seu interior en xafar la capital irlandesa. Fet i fet, McCourt mai no es podrà avenir amb tot el que havia aconseguit, atès d'on havia eixit i el que li havia costat d'arribar-hi.

Pel que fa a l'estil, aquesta esperada obra de l'autor de *Les cendres d'Àngela* traspua una gran senzillesa: una prosa directa, sense pretensions, que conté els ingredients justos i precisos. I, tanmateix, no hi manca res, ni ironia, ni malenconia. No sabia dir si tot aquest engranatge que marxa a la perfecció ha estat escrupolosament dissenyat d'antuvi per l'autor o si bé és fruit d'una naturalitat, directament proporcional al temperament d'una persona que engega la seua carrera com a escriptor amb setanta anys i escaig a les espatlles. La franquesa i la tranquil·litat d'esperit s'hi reconeixen amb facilitat i en tot moment. Que no desconfie, doncs, el lector suspicax davant d'aquestes memòries.

En darrer lloc, felicitacions a Bromera per proporcionar-nos la traducció en català d'aquesta obra amb tanta prestesa. Com a nota curiosa, he mirat de trobar-lo en francès —169 milions de francòfons al món!— i no ha estat encara editat. Quina cosa!

Alicia Toledo

Contra els estereotips

Carme Gregori Soldevila
*Pere Calders: tòpics i subversions
de la tradició fantàstica*
Publicacions de l'Abadia
de Montserrat, Barcelona, 2006
291 pàgs.

D'entre els escriptors de la malaguançada generació de la República, Pere Calders és, junt amb Mercè Rodoreda i Salvador Espriu, el que ha despertat un major interès crític. Potser el seu reconeixement ha estat més tardà, però al llarg dels darrers anys han aparegut llibres col·lectius i monografies que glossen diversos aspectes de la seua polifacètica obra, sempre oberta a noves lectures. El volum que ara tenim a les mans n'és una bona prova. Tal i com ho defineix clarament el subtítol, Carme Gregori hi du a terme un interessant treball de contextualització temàtica del vessant fantàstic de l'obra de Calders dintre de la tradició occidental. Una tradició, la del fantàstic, que neix amb el romanticisme i arriba, convenientment deconstruïda, fins els nostres dies. L'autora té bona cura, als capítols inicials, de desbrossar la confusió terminològica que llasta els estudis caldersians, i ben armada de la bibliografia francesa clàssica (Mellier, Caillois, Todorov...), així com dels estudis més innovadors d'Alazraki, Erdal Jordan i Fabre, situa Calders en l'òrbita del neofantàstic, al costat d'autors com Julio Cortázar, Jorge Luis Borges o Italo Calvino. Un neofantàstic que es caracteritzaria per «una concepció més àmplia i complexa de la noció de realitat, amb la intenció de captar un ordre que escapa dels estrets límits de la lògica racional» (pàg. 25). El «gir lingüístic» de la filosofia contemporània no és aliè a aquest canvi cognitiu, tal i com Carme Gregori il·lustrarà convenientment al llarg del seu estudi.

Abans de dur a terme la seua tasca intertextualitzadora, dedica uns capítols preliminars a l'anàlisi del difícil encaix de la poètica fantàstica de l'escriptor